

2ο Γυμνάσιο Μυτιλήνης

Ομαδική εργασία στο μάθημα των Θρησκευτικών

Θέμα: «Άγιος Ιωάννης ο Χρυσόστομος»

Τάξη: Α' Τάξη

Υπεύθυνος καθηγητής: κ. Στρατής Δουμούζης

Μαθητές/Μαθήτριες που συμμετείχαν:

Υπαπαντή Κεχαγιά

Μεταξία Αναστασίου

Θεόδωρος Τελωνιάτης

Ελένη Ζεστού

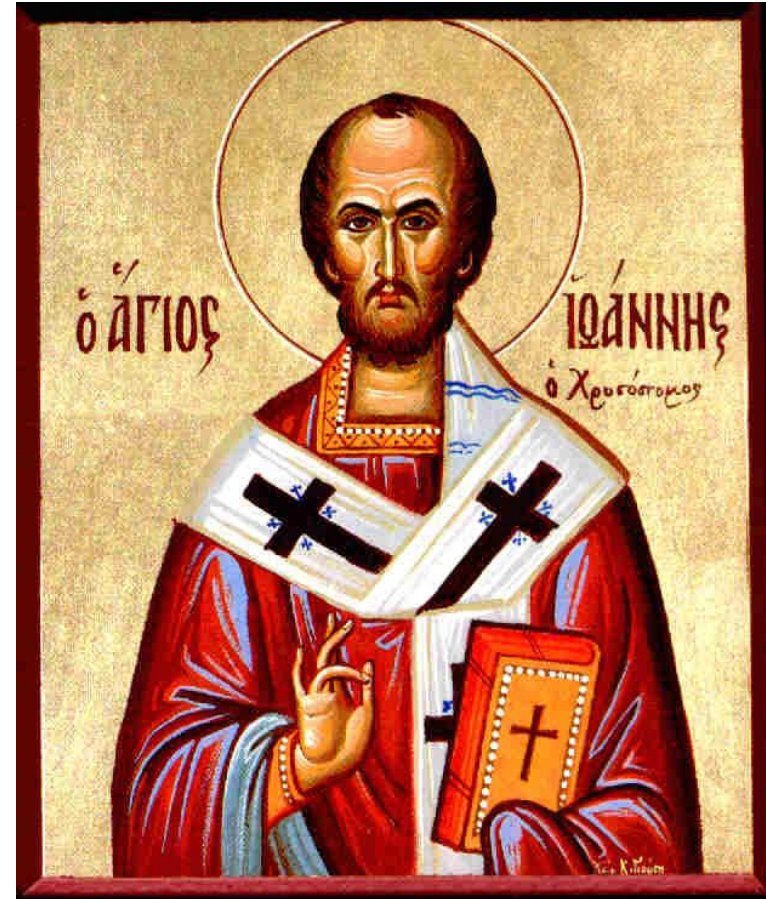
Μυτιλήνη, Φεβρουάριος 2019

Ο Ιωάννης ο Χρυσόστομος, γνωστός και ως Ιωάννης της Αντιόχειας, είναι Άγιος, Πατέρας και ιεράρχης της Ορθοδόξου Εκκλησίας. Γεννήθηκε στην Αντιόχεια της Συρίας μεταξύ 344 και 354. Έδρασε στην ίδια πόλη, αλλά και στην Κωνσταντινούπολη και τελικά πέθανε εκδιωγμένος από την αυτοκρατορική αυλή το 407, λόγω του αυστηρού ελέγχου που της ασκούσε.

Τα πρώτα γράμματα τα διδάχθηκε από την μητέρα του, Ανθούσα. Εν συνεχεία σπούδασε στη σχολή του Λιβάνιου, δάσκαλου και πολυγραφότατου συγγραφέα, στην Αντιόχεια ρητορική και του Ανδραγαθίου φιλοσοφία. Από την εποχή αυτή μάλιστα διαφάνηκε το ταλέντο της ρητορικής του ικανότητας σε σημείο που ο δάσκαλός του, Λιβάνιος, να θελήσει να τον κάνει συνεχιστή του έργου του στη σχολή. Η χριστιανική του ανατροφή όμως εμπόδιζε τα σχέδιά του. Επίσης ακολούθησε θεολογικές σπουδές δίπλα στον -και το Διόδωρο Ταρσού, στο λεγόμενο *Ασκητήριο*, τη μεγάλη θεολογική σχολή της Αντιόχειας, ενώ σπούδασε και ως συνήγορος, ασκώντας το επάγγελμα για λίγους μήνες. Εν τέλει εγκατέλειψε την δικηγορία και βαπτίστηκε Χριστιανός και σύντομα, όταν έφυγε από τη ζωή η μητέρα του (372 μ.Χ.), αποφάσισε να αποσυρθεί από την κοσμική ζωή ακολουθώντας το μοναχισμό.

Η μόρφωση του

Λίγα λόγια για την Αγία Ανθούσα

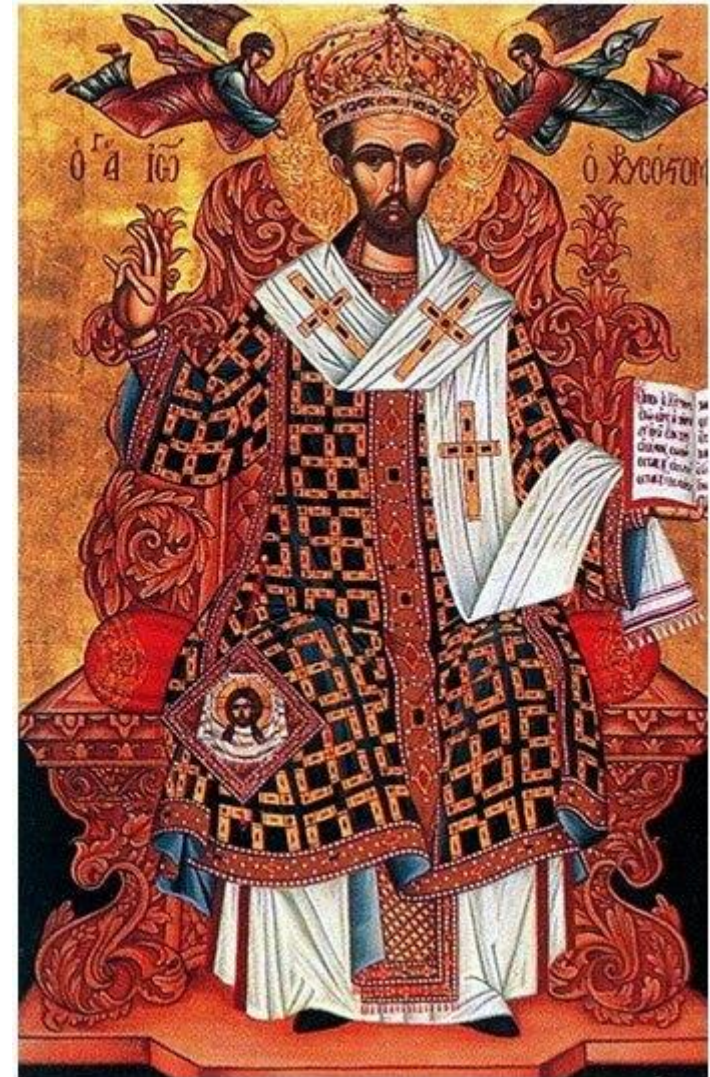
Η Αγία Ανθούσα έζησε κατά τον 8ο αιώνα στα χρόνια του εικονομάχου Αυτοκράτορα του Βυζαντίου Κωνσταντίνου του Κοπρώνυμου από τον οποίο υπέστη πολλά μαρτύρια, επειδή υπήρξε οπαδός της εικονολατρίας. Ήταν μητέρα του Αγίου Ιωάννη του Χρυσοστόμου.

Η Εκκλησία την συμπεριέλαβε στο χορό των Αγίων και η μνήμη της εορτάζεται στις 27 Ιουλίου.

Η ρητορική του στην Αντιόχεια

Ο Χρυσόστομος μεγάλωσε σε ένα περιβάλλον έντονα ανταγωνιστικό από ρητορικής απόψεως. Πολλοί ζούσαν από το επάγγελμα του ρήτορα, ενώ στην εποχή του πολλοί μορφωμένοι παρακολουθούσαν απολαυστικά ρήτορες, τους οποίους έκριναν αυστηρά κάθε στιγμή. Άλλοτε επευφημούσαν αν κάποιος καινοτομούσε και εντυπωσίαζε, ενώ αποδοκίμαζαν τα επαναληπτικά σχήματα ή παλαιότερες ρητορείες. Έτσι αν ο Χρυσόστομος δεν επιδιδόταν σε αυτή την υψηλή ρητορεία είναι βέβαιο, ότι ουδείς θα ασχολείτο μαζί του, ούτε καν οι αμόρφωτοι Χριστιανοί που ήταν εμποτισμένοι με την κρατούσα γλωσσική ιδεολογία. Έτσι παίρνουμε και μία απάντηση γιατί οι πατέρες εκείνης της εποχής, χρησιμοποιούσαν σύνθετα γλωσσικά σχήματα σε σχέση με τη γλώσσα της Καινής Διαθήκης. Αντιληπτό ακόμα γίνεται γιατί ασκούσαν λεπτολόγο θεολογία με βαθιές τομές και ευρύτερες αναλύσεις αν και οι αμόρφωτοι αδυνατούσαν να παρακολουθήσουν ικανοποιητικά τη διδασκαλία τους. Πάντα βέβαια πίστευαν σε μελλοντική καλλιέργεια και ευρύτερη κατανόηση των μεταγενεστέρων.

Το 371 χειροθετήθηκε αναγνώστης, ξεκινώντας διδακτικό και κατηχητικό έργο, το οποίο μας δείχνει τη γνώση που ήδη είχε πάνω στις γραφές. Εν συνεχεία θα διάγει έξι χρόνια μοναστικής ζωής στην Αντιόχεια και συγκεκριμένα στην περιοχή του Σιλπίου, όπου θα μνηθεί στο μοναχικό ιδεώδες και τη νηπτική ζωή, πριν επιστρέψει και πάλι στην πόλη της Αντιόχειας. Η ζωή του αυτή την εποχή χαρακτηρίζεται, από σκληρή άσκηση. Τρεφόταν και κοιμόταν ελάχιστα, σκληραγωγείτο, ζώντας βίο φιλοπονίας, προσευχόμενος και μελετώντας κάτω από αντίξοες συνθήκες, με αποτέλεσμα να κλονιστεί σοβαρά η υγεία του. Κατά την επιστροφή του, το 381, χειροτονείται διάκονος από τον αρχιεπίσκοπο Αντιοχείας και το 386 πρεσβύτερος από το διάδοχό του μέχρι και το 397, όταν και του προτάθηκε η θέση του επισκόπου. Η φήμη για το ζήλο και την ευγλωττία του, τον έκανε γρήγορα γνωστό στην Αυτοκρατορία, φθάνοντας μέχρι και την Αυλή του αυτοκράτορα, γεγονός που τον οδήγησε τελικά και στη θέση του Αρχιεπισκόπου Κωνσταντινουπόλεως.

Το έργο του και η ζωή του στην Αντιόχεια

Η καταπολέμηση των Αρειανών

Ως πρεσβύτερος ήδη αρχίζει να αναπτύσσει έντονη συγγραφική και ποιμαντική δράση, με σκοπό να καταπολεμήσει τους αιρετικούς της εποχής (Αρειανούς, ευνομοιανούς), τους *Ιουδαίους* οι οποίοι προσεταιρίζονταν τους Χριστιανούς, τους πλούσιους και τους φορείς που ήταν υπεύθυνοι για την ηθική παρακμή της πόλεως. Ιδρύει επίσης ευαγή ιδρύματα, όπως πτωχοκομεία και γηροκομεία και καθιερώνει συσσίτιο. Η φήμη για την ρητορική και ποιμαντική του ικανότητα εκτοξεύεται το 387, όταν μετά από στάση των Αντιόχων κατά του βασιλέως, επιτυγχάνει να οδηγήσει τον Αρκάδιο σε ήπια αντίδραση κατά των στασιαστών και του λαού της περιοχής. Η αγάπη και ο σεβασμός μάλιστα προς το πρόσωπο του Χρυσοστόμου ήταν τόση, ώστε όταν προτάθηκε για την επισκοπή στην Κωνσταντινούπολη, προετοιμάστηκε κατάλληλο σχέδιο ώστε να μην προκληθούν αντιδράσεις από το λαό της Αντιόχειας.

Το έργο του στην Κωνσταντινούπολη

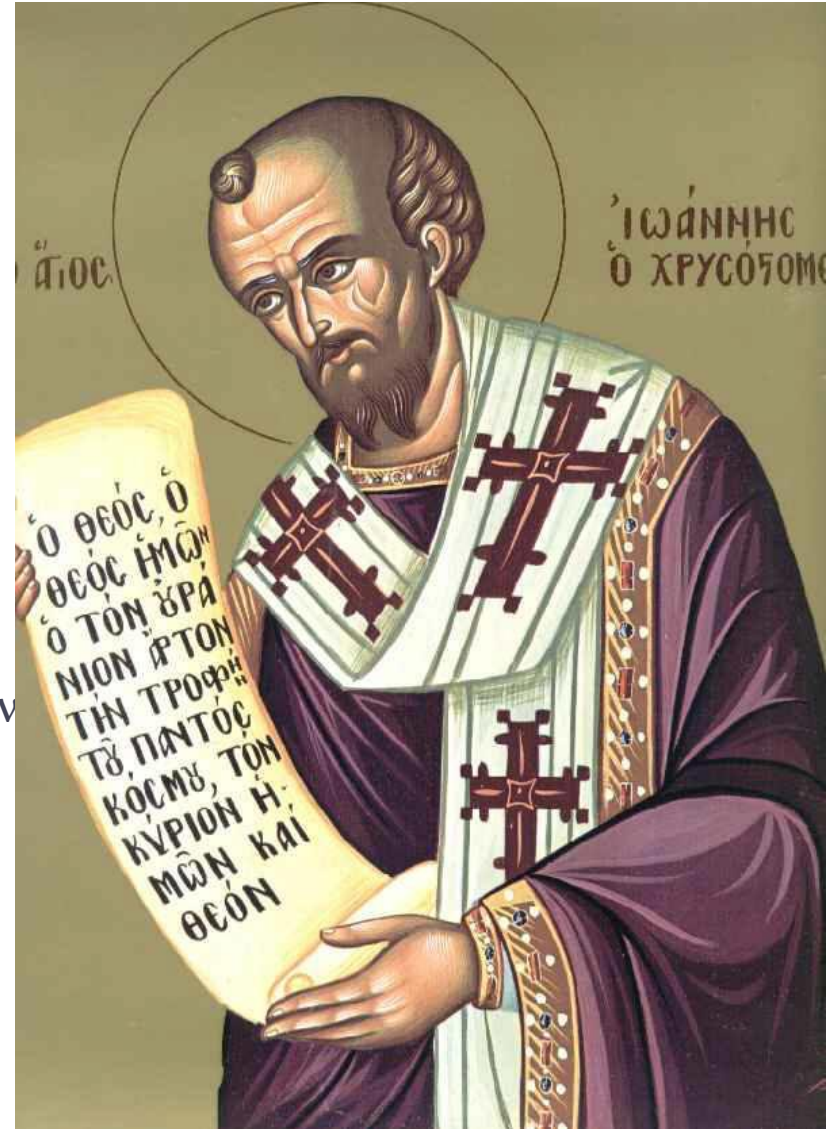
Από τη νέα θέση ο Άγιος Ιωάννης ο Χρυσόστομος αναπτύσσει ευρύτατο ποιμαντικό, κοινωνικό και φιλανθρωπικό έργο. Δεν περιορίζεται μόνο σε αυτό, αλλά ιδρύει και σειρά ευαγών ιδρυμάτων με σκοπό την ανακούφιση των φτωχών, ορφανών, ξένων και αρρώστων. Οργανώνει ημερήσιο συσσίτιο με το οποίο θρέφει 7000 απόρους της Πόλης. Καταργεί κάθε πολυτέλεια στην εκκλησία, περιορίζει στο ελάχιστο τα έξοδα διατροφής του κλήρου, εκποιεί διάφορα πολύτιμα σκεύη και τιμαλφή που δεν ήταν απαραίτητα και δίνει τα χρήματα σε έργα αγάπης. Επιπρόσθετα ως γνήσιος διάδοχος των Αποστόλων και ως άριστος πνευματικός επιτελάρχης οργάνωσε ιεραποστολές στην Περσία, την Κελτική, τη Φοινίκη, τη Σκυθία και τη Γοθθία.

Η μορφή του

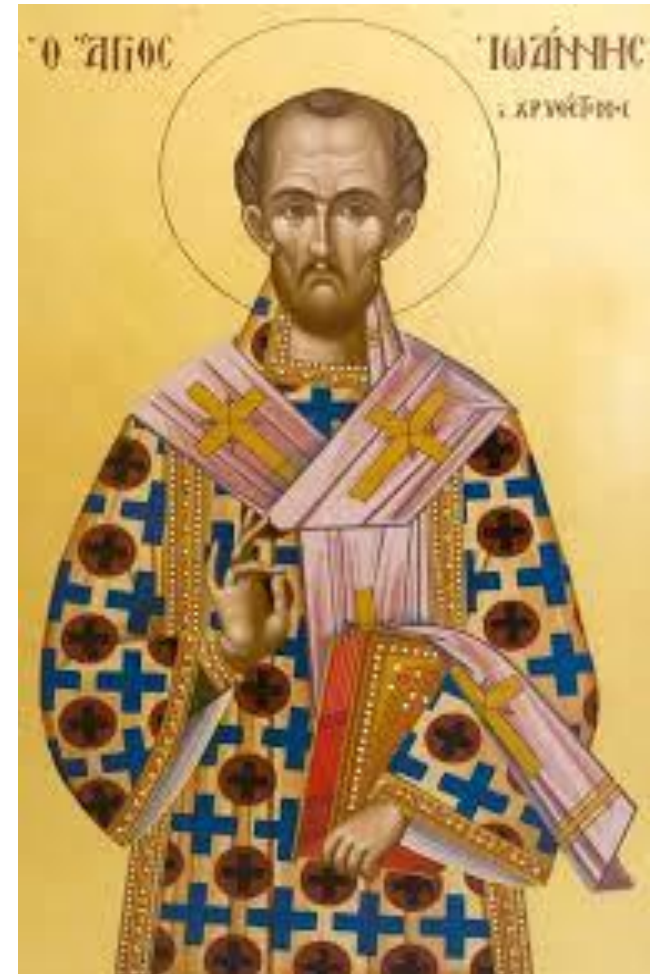
Από ιστορικές πηγές που διαθέτουμε, αντλούμε στοιχεία για την εμφάνιση του Ιωάννη Χρυσοστόμου. Έτσι μαθαίνουμε ότι ήταν πολύ μικρόσωμος, με μεγάλο κεφάλι αιωρούμενο στους ώμους του. Ήταν υπερβολικά λεπτόσαρκος, είχε μακριά μύτη και πλατιά ρουθούνια. Ήταν πολύ ωχρός και λευκός μαζί, είχε βαθουλωτές τις κόγχες των ματιών και μεγάλους τούς βολβούς. Εξαιτίας αυτού, συνέβαινε να παρουσιάζει με τα μάτια του πιο χαρούμενη όψη, αν και με τα υπόλοιπα χαρακτηριστικά του φανέρωνε άτομο βασανισμένο. Το μέτωπό του ήταν μεγάλο, χωρίς τρίχες και χαραγμένο με πολλές ρυτίδες. Είχε μεγάλα αυτιά, γένια μικρά, πολύ αραιά και λευκά. Τέλος, τα μάγουλά του, ήταν βαθουλωμένα στο έπακρο εξαιτίας της νηστείας.

Το έργο του διακρίνεται σε πραγματείες (ασκητικές, ηθικοπαιδαγωγικές, ποιμαντικές, απολογητικές), λόγους (δογματικούς, σε διάφορες ιστορικές περιστάσεις, ηθικοδιδασκτικούς, εορταστικούς, εγκωμιαστικούς, ερμηνευτικούς) και επιστολές. Ο Ιωάννης Χρυσόστομος υπήρξε λαμπρός σχολιαστής των Άγιων Γραφών. Με το κήρυγμά του έκανε διαδοχικές εξηγήσεις της Βίβλου. Έχουν διαφυλαχθεί περίπου 600 λόγοι του Ιωάννη σε ποικίλα θέματα. Απ' αυτούς 67 είναι για τη Γένεση, 59 για τους Ψαλμούς, 90 για το Ευαγγέλιο του Ματθαίου, 88 για το Ευαγγέλιο του Ιωάννη, 55 για τις Πράξεις των Αποστόλων, 34 για την Προς Εβραίους Επιστολή κλπ. Ο αναγνώστης κάθε εποχής μελετώντας το έργο του, διαπιστώνει τη συναρπαστική ρητορική του δεινότητα, την παιδαγωγική ευελιξία, τη σπάνια βιβλική κατάρτιση, την ψυχοδιαγνωστική του ικανότητα, την ποιμαντική του αγωνία και την ορθόδοξη θεολογία.

Την επικρατούσα αντίληψη της εποχής τελικά, έρχεται ο Χρυσόστομος να την ανατρέψει. Παρά τη μανία του κοινού για ρητορικές επιδείξεις και παρότι ο ίδιος δεν παύει να συνεχίζει να εκτιμά το λόγο και τη δύναμή του και να κοπιάζει για την οργάνωση του, τους προτρέπει να ακολουθούν το περιεχόμενο κυρίως και όχι τα στομφώδη - πομπώδη σχήματα, ώστε να μη χάνεται το νόημα. Ριζικός επίσης υπήρξε και για τους ρήτορες της εποχής και όχι μόνο για τους εκκλησιαστικούς. Οι τελευταίοι πάντως έπρεπε πλέον να αφηφήσουν τις αδυναμίες και τις επιθυμίες του κοινού, οδηγώντας το στις ορθές θέσεις και όχι το ανάποδο. Τους καλεί τέλος να μην αναμένουν επαίνους, ώστε να επικεντρώνονται στην ουσία.

Οι ομιλίες του

Οι ομιλίες του είχαν ως βάση και σημείο εκκίνησης βιβλικά χωρία, τα οποία είχε ασφαλώς επεξεργαστεί και ως αναγνώστης και διάκονος. Οι ομιλίες καταγράφονταν από ταχογράφους, που εν συνεχεία δέχονταν κάποιες παρεμβάσεις με αποτέλεσμα να μην είμαστε τελείως βέβαιοι ότι απαγγέλθηκαν ακριβώς με τη σημερινή μορφή που γνωρίζουμε. Οι ομιλίες του είναι φανερό ότι προϋποθέτουν όχι μόνο μακρά και επίπονη έρευνα αλλά και διδακτικό - εξηγητικό έργο, μεγαλύτερο από αυτό που προσδιοριζόταν από τις σωζόμενες ομιλίες του. Οι ομιλίες δεν μπορούν να ενταχθούν στο πλαίσιο μιας οργανωμένης ανώτερης σχολής, διότι είναι συνήθως σύντομες περίπου 15 λεπτών. Άλλες πάλι ξεπερνούν και τα 45, ανάλογα με το ερμηνευόμενο Ευαγγελικό χωρίο.

Οι διωγμοί του Χρυσοστόμου

Μπορεί να κατέκτησε τις καρδιές του λαού, σύντομα όμως προκάλεσε πλήθος αντιδράσεων εκ μέρους εκείνων που θίγονταν από το ελεγκτικό του κήρυγμα. Έτσι δημιουργήθηκε ένα έντονο και ασφυκτικό αντι-Χρυσοστομικό κλίμα. Ιδιαίτερα δε, εξόργισε το περιβάλλον της Αυτοκρατείας Ευδοξίας. Το αποκορύφωμα ώστε να ανάψει η θρυαλλίδα της συσσωρευμένης αντιπάθειας σε βάρος του, τόσο εκ μέρους των αρχόντων και πολιτικών, όσο και των εκκλησιαστικών παραγόντων της εποχής, ήταν ο έλεγχος στην Αυτοκρατεία Ευδοξία. Επιπρόσθετα, διάφορες τάξεις οι οποίες θίγονταν από το κήρυγμά του, έψαχναν διαρκώς αφορμές για να συκοφαντήσουν τον επίσκοπο, αλλά και να διατυμπανίζουν στην Αυλή αυτή την υποβόσκουσα δυσaréσκεια. Χαρακτηριστικό παράδειγμα του γεγονότος αυτού ήταν η ανέγερση ενός λεπροκομείου και η επίθεση που δέχτηκε από τη νομενκλατούρα της Πόλεως, εξαιτίας της οικονομικής ζημίας με την οποία θα επιβαρύνονταν τα κτήματά τους.

Επίσης πολλοί ήταν εκείνοι που αποσκοπούσαν στο θρόνο του. Πρωτεργάτες της δυσαρέσκειας υπήρξαν ο Ευτρόπιος και ο Γάιος που ήταν αρχηγός των Γότθων στην Κωνσταντινούπολη, ενώ από εκκλησιαστικής πλευράς, ο *Σεβηριανός Γαβάλων*, ο *Ακάκιος Βεροίας* και ο *Αντίοχος Πτολεμαΐδας*. Ο κορυφαίος όμως διώκτης του Αγίου ο οποίος συνύφανε τις σαθρές κατηγορίες σε βάρος του και συνάσπισε τους αντιχρυσοστομιστές για να τον αποπέμψουν, ήταν ο Θεόφιλος Αλεξανδρείας. Ο Θεόφιλος ήταν αυτός ο οποίος κατάφερε να πείσει την Αυτοκράτειρα, ότι όταν ο Ιωάννης αναφερόταν σε ομιλίες στην *Ιεζάβελ*, υπονοούσε αυτή, κάτι που συνεπάγετο ενοχή για εσχάτη προδοσία. Στόχος του Θεόφιλου ήταν όχι μόνο η απομάκρυνσή του, αλλά και η εξόντωσή του. Τελικά συνήλθε σύνοδος-παρωδία, στην οποία παρευρέθησαν οι μισοί Επίσκοποι, στην οποία αποφασίστηκε η εξόριση του. Ο ίδιος μάλιστα δεν παρέστη, ενώ ανάμεσα στους κατηγορούς, ήταν και κληρικοί που είχαν αποπεμφθεί λόγω σιμωνίας. Προεξάρχων ήταν ο Θεόφιλος.

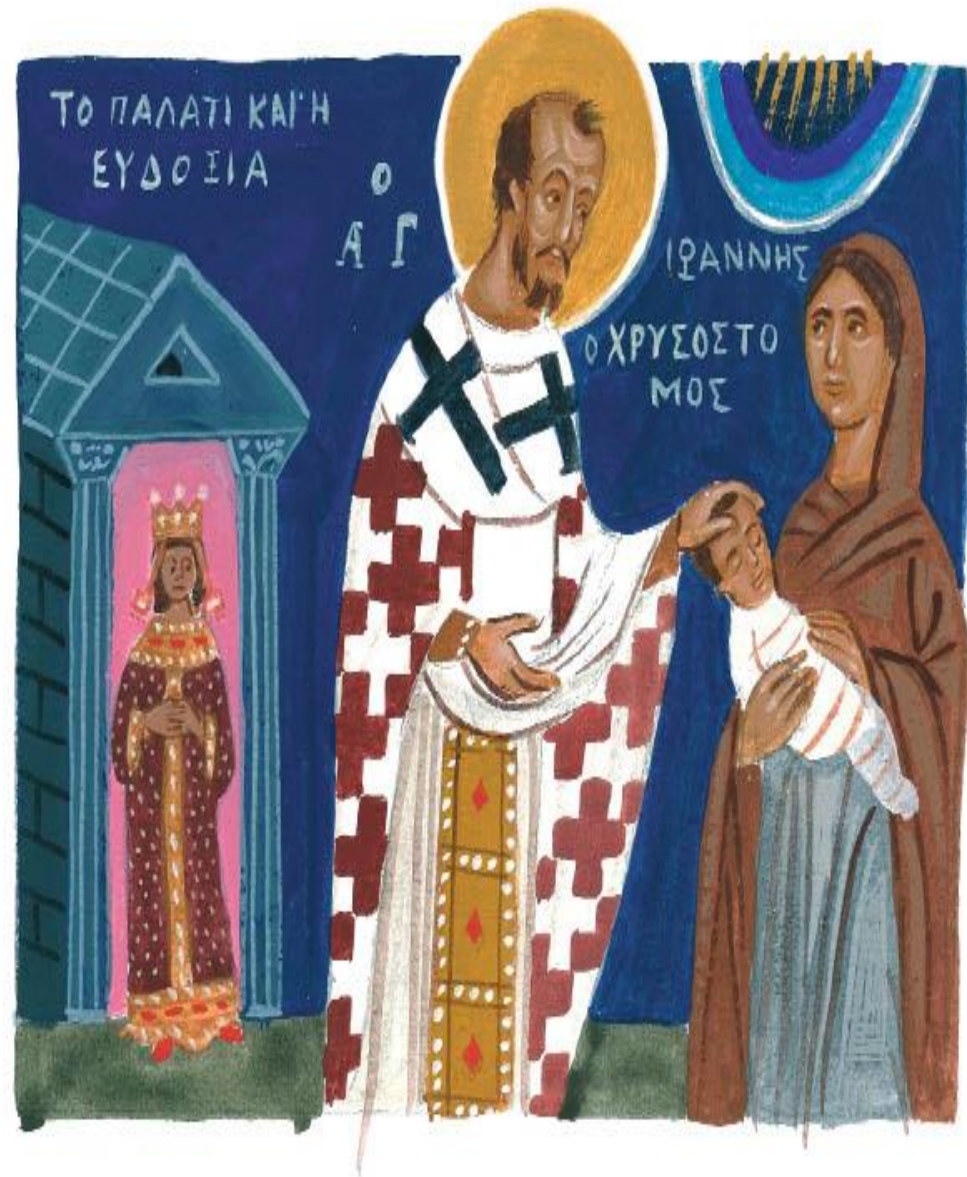

Το τέλος του Ιωάννη Χρυσοστόμου

Ο εξόριστος επίσκοπος φτάνει στη Νίκαια της Βιθυνίας και εν συνεχεία οδηγήθηκε στο χωριό *Κουκουσός*, στα σύνορα Καππαδοκίας και Αρμενίας. Από εκεί συνεχίζει το ποιμαντικό του έργο. Γράφει πλήθος επιστολών, συμβουλεύει, κατευθύνει, ενισχύει, παρηγορεί και τονώνει πολλούς Χριστιανούς. Όπως μαθαίνουμε από το πλήθος επιστολών του, είναι ένα ταξίδι θριάμβου, πόνου, απογοητεύσεων και διωγμών. Όπου εμφανίζεται, πλήθος λαού και κλήρου τον υποδέχεται με θέρμη. Αντιθέτως σε πολλούς ενδιάμεσους σταθμούς δέχεται επιθέσεις από φιλο-Θεοκλητικούς και αντι-Χρυσοστομικούς επισκόπους. Κάθε μέρα περπατάει πολλά χιλιόμετρα περνώντας πλήθος κακουχιών. Οι συνοδοί του είχαν εντολή πως αν πέθαινε θα έπαιρναν και πρόσθετο μισθό γι' αυτό του φέρονταν πολλές φορές βάνουσα.

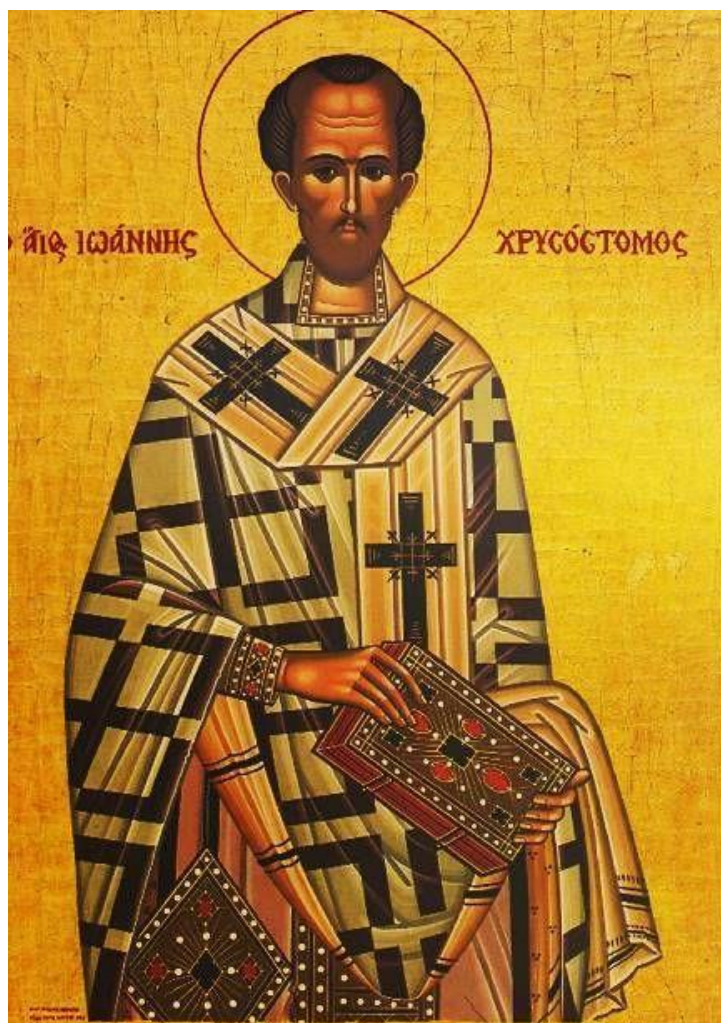

Στην Κουκουσό φθάνει μετά από ταξίδι επτά μηνών, σχεδόν ημιθανής. Αφού συνήλθε, το μέρος της εξορίας του, γίνεται πόλος έλξης πολλών πιστών. Αυτό το γεγονός όμως εξοργίζει περισσότερο το περιβάλλον του Αυτοκράτορα, το οποίο έβλεπε να αναπτύσσεται ένα ευρύτατο ενδιαφέρον υπέρ του εξόριστου επισκόπου. Ο Αρκάδιος - η Ευδοξία είχε πεθάνει - αποφασίζει περαιτέρω απομάκρυνση του στην Πιτυούντα, παρά τις προσπάθειες του Πάλα Ιννοκέντιου να επιστρέψει ώστε να ακουστεί από σύνοδο. Οδοιπορεί για τρεις μήνες προς τον τόπο της εξορίας του, υπό αυστηρή επιτήρηση, αλλά τελικά ποτέ δεν θα φθάσει, γιατί θα τον προλάβει ο θάνατος. Κουρασμένος από τις πολλές κακουχίες, την έντονη ασκητική ζωή και βαριά άρρωστος πέθανε στις 14 Σεπτεμβρίου του 407 μ.Χ στα *Κόμανα* του Πόντου.

Η Κάρα του Αγίου

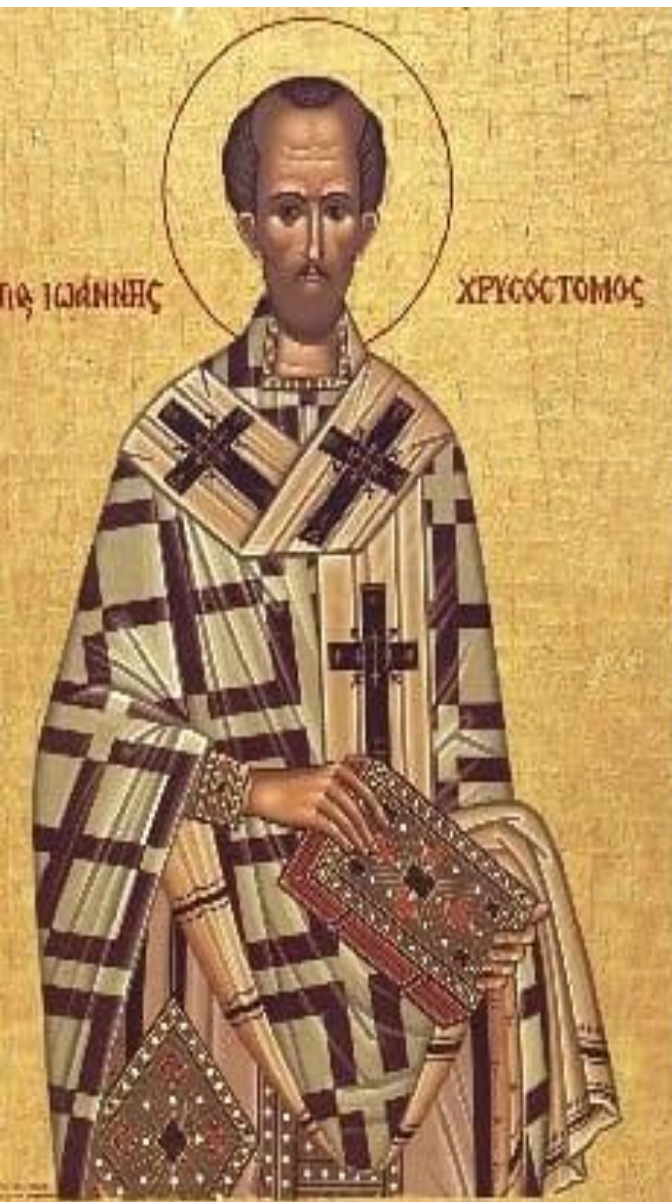
"Δώσε ψωμί και πάρε
παράδεισο. Δώσε μικρά και
πάρε μεγάλα. Δώσε θνητά
και πάρε αθάνατα. Λύτρο
της ψυχής είναι η
ελεημοσύνη"

Άγιος Ιωάννης
Χρυσόστομος

Όταν βρεθείς μέσα σε θλίψη,
μην απελπίζεσαι,
ούτε να δείχνεις ραθυμία,
αλλά τότε προ πάντων
ύψωσε το βλέμμα σου προς τα επάνω,
επειδή τότε και προσευχές
είναι καθαρότερες
και η αγάπη του Θεού
είναι μεγαλύτερη"

Ιωάννης Χρυσόστομος

<< Ο φτωχός δεν επιθυμεί τόσο πολύ τα αναγκαία, όσο λαχταρά ο πλούσιος τα περιττά. Ούτε πάλι έχει ο φτωχός τόση ικανότητα στο να μεταχειριστεί την πονηριά, όση δύναμη έχει προς αυτό ο πλούσιος. >>

Άγιος Ιωάννης Χρυσόστομος.

